

Vrijdag 20 december 1918 – ochtendeditie

Tegen de Belgische inlijvingsplannen.

Te Axel is een zeer geestdriftige vergadering gehouden, om uiting te geven aan gevoelens van trouw en afhankelijkheid aan vorstenhuis en vaderland. Na de vergadering werd met de Nederlandse vlag voorop een wandeling door de plaats gehouden.

Nederland en België.

Men seint ons uit Parijs:

Majoor Decivrieux gaat in de *Matin* de nieuwe waarborgen na, welke voortaan België, vrij en bevrijd van alle verplichtingen, zullen beschutten voor iedere Duitse inval. De Belgische grenzen, kunstmatig vastgesteld, zullen niet kunnen blijven zoals ze op 4 augustus 1914 waren. Daar een oorlog voor alles samenhangt met de gemeenschapswegen te water, moet de Schelde onder de absolute controle van België gesteld worden. De Nederlandse enclave in België van Zeeland (Zeeuws Vlaanderen) is een anomalie, welke moet verdwijnen en de westkust van de Hont of Westerschelde moet in haar geheel aan Koning Albert overgedragen worden. Zo niet, dan zullen de bepalingen over de vrijheid van de Schelde een zekere dag evenveel waard zijn als gisteren, in de verbroken onzijdigheidverdragen. Terwijl zijn verbinding over Antwerpen met de rest van de wereld verzekerd is door het vuur van zijn kanonnen, moet aan de andere kant België een verdedigingsfront hebben, waarop het bij voorkomende gelegenheden zijn leger kan terugtrekken. Dat front kan slechts liggen op de lijn Maastricht-Luxemburg met een centraal bastion in de Eifel. Eindelijk moeten de stad Maastricht en de "landzak" van Nederland tot de poorten van Aken en België teruggegeven worden. Op dit grondgebied van

Limburg is niet alleen de Duitse nederlaag van 1918 geschied, maar ook de inval van 1914, zoals bewijzen het zullen onthullen.

Als er verder reden is om aan Nederland enige vergoeding toe te kennen, zal deze gemakkelijk gevonden kunnen worden in de Rijnprovincie of in Ems.

Alleen op de voorwaarden, die wij uiteengezet hebben, zal België aan zee- en landzijde grenzen hebben, welke zijn concentraties dekken en het gebruik van zijn verbindingswegen veroorloven, zodat alle nieuwe verrassingen het bespaard blijven. Na zo zware beproevingen moet het in de onbekende toekomst betaald worden, niet door beloften maar door feiten.

President Wilson naar Brussel.

Brussel, 19 december. President Wilson heeft doen weten dat hij binnenkort naar Brussel zal komen.

Een toespraak van koning Albert.

Brussel, 19 december. De koning heeft hedenochtend de delegaties van de senaat en de kamer ontvangen, die hem het antwoord op de troonrede hebben overhandigd. Dit antwoord verkondigt de spoedige invoering van het algemeen kiesrecht op 21 jaar, de opheffing van artikel 310, met betrekking tot de inbreuken op de vrijheid van arbeid en de gelijkheid van taal.

Na de overhandiging van dit antwoord heeft de koning geantwoord: dit antwoord, hetwelk de beide kamers hebben opgedragen mij te overhandigen, verheugt mij, daar het mij een plechtige getuigenis brengt van het vertrouwen dat de kamers in mijn regering stellen, met een eensgezindheid, welke ik op hoge prijs stel.

Vóór mijn terugkeer in mijn hoofdstad werd ik met een moeilijke taak belast; het kabinet, dat tot dusver de zaken had bestuurd, had zijn ontslag ingediend. Ik had tot plicht zonder dralen een regering van eenheid te geven aan het land, dat behoefte had aan een gezag, hetwelk daaruit zou voortspruiten. Een nieuw tijdperk werd geopend na meer dan vier jaar van ellende en lijden en de natie had tegenover de ommekeer van alle dingen het recht de beginselen te kennen, welke de regering huldigde. Dit recht heeft zich aan mij opgedrongen en ik ben er mij bewust van geweest bij het vervullen van mijn constitutionele opdracht. Zo heeft mijn vaderlandsliefde mij geleid tot een brede en juiste opvatting van de toestand, welke uit de oorlog is ontstaan. Het was nodig elke politiek van gesjacher te vermijden en in volkomen oprechtheid tot het land te spreken, met de rechtschapenheid, welke zowel het land zelf als de geest van eenheid, die het ministerie bezielt, waardig is. Ik stond er op mij in de troonrede tot tolk te maken van het programma der regering en ik wens mij geluk met de instemming, welke ge mij betuigt.

Mijne heren, De uren, werken wij doorleven, zijn plechtig; ze zullen beslissend zijn, want het lot van het land is afhankelijk van de arbeid van wederopbouw, die dringende spoed vereist. Laat ieder van ons aan deze arbeid een maximum van verzoeningsgezindheid, van ijver en offervaardigheid brengen; laten wij allen onwankelbaar in dienst zijn van het land.

Na deze toespraak heeft de koning zich achtereenvolgens met de parlementsleden onderhouden. Het onderhoud liep over de materiële en morele toestand van hun onderscheidenlijke arrondissementen.

De gedeeltelijke demobilisatie van het Belgische leger.

Brussel, 19 december. Een besluitwet bepaalt dat op 1 februari 1919 naar huis zullen worden gezonden:

1. De miliciens en vrijwilligers van alle wapens, behorende tot de lichte 1902 en tot oudere lichten;
2. De vrijwilligers voor de duur van de oorlog, geboren in 1882 en vroeger;
3. De miliciens, die krachtens de besluitwet van 21 juli 1916 zijn ingelijfd en die in 1882 en vroeger zijn geboren.

De militairen, die in staat van desertie verkeren, voor de krijgsraad moeten terechtstaan en een niet voorwaardelijke veroordeling ondergaan, zullen onder de wapens worden gehouden. Ze kunnen hetzij de 1^e februari 1919, hetzij later, als vrijwilliger dienst nemen, op voorwaarden die door de minister van oorlog worden vastgesteld.

Uit Brussel wordt ons geseind, dat de leden van het parlement de 3^e januari een bezoek aan het slagveld van de IJzer zullen brengen.

De Times zegt, naar Reuter meldt, dat de geallieerden bij het vaststellen der schadevergoeding niet zullen vergeten hoe de Duitsers België tijdens de bezetting in geldaangelegenheden hebben behandeld.

De Banque Nationale te Brussel heeft hieromtrent een rapport opgesteld, hetwelk aan de Belgische regering bij haar terugkeer in Brussel is overhandigd. Daarin wordt verteld, dat, toen de Belgische banken in juni 1915 bij de Duitse autoriteiten een gemeenschappelijk protest tegen de schending van het volkenrecht hadden ingediend, wegens de hoge oorlogsschatting, die de Belgen werd opgelegd buiten de kosten der Duitse bezetting, hen werd geantwoord door de vertegenwoordigers der Duitse regering, dat de geallieerden de oorlog waren begonnen om Duitsland economisch te treffen en dat

de Duitsers zich met alle middelen datgene moesten verschaffen, wat ze nodig hadden. Verder heette het: de toestand van België is zeer ernstig. Ik begrijp uw klacht, doch het is niet het ogenblik om te klagen. U doet er beter aan om u tot uw bondgenoten, Frankrijk en Engeland te wenden.

In november 1917 en mei 1918 richtten de Belgische banken een protest tot de keizer, die echter in beide gevallen door bemiddeling van von Falkenhausen liet weten, dat hij niet tussenbeide zou komen.

De Times meent, dat dit rapport op de vredesconferentie moet worden voorgelegd.

Vrijdag 20 december 1918 – avondeditie

Belgische annexatieplannen.

Men schrijft ons:

Hoezeer de aanhankelijkheidsbetogingen in Limburg en Zeeuws Vlaanderen onze volle sympathie en wederkerigheid verdienen, blijft het de vraag of daar in het buitenland veel notitie van genomen zal worden, en nuttiger dan met verontwaardiging van de in het buitenland gevoerde campagne te spreken, komt het mij (ons) voor, om de eigenlijke drijfveren voor die campagne op te sporen en om na te gaan, welke belangen voor andere staten aanwezig zijn, om onze rechten te ontzien, teneinde op die belangen een scherp licht te kunnen doen vallen.

Een der eerste punten op alle oorlogs- en vredesprogramma's der geassocieerden is steeds geweest "het volledig herstel van België",

en ongetwijfeld is dit een punt, waarmee ook alle neutralen en voorzeker Nederland volkomen instemmen.

Voor het herstel van België vormt een der eerste voorwaarden de heropbloei van de haven van Antwerpen. Minister Renkin verklaarde in 1905: "Indien ooit de haven van Antwerpen gedoemd moest zijn tot ondergang, dan zouden met haar de bronnen van de schatkist, de handel en de nijverheid opdrogen.

Nu mag als genoegzaam bekend worden aangenomen dat voor de oorlog de bloei van de Antwerpse haven voor een zeer groot deel te danken was aan het enorme aandeel, dat Duitsland in het verkeer daar nam en dat zulks na de vrede op dezelfde voet als vroeger zou plaatshebben, kan uitgesloten worden geacht eensdeels omdat met of zonder Volkenbond, de Duitsers geweerd zullen worden, anderdeels omdat Duitsland zelf door zijn economische ontwrichting niet daartoe in staat zou zijn, te minder daar het waarschijnlijk zijn koloniën en een groot deel van zijn koopvaardijvloot zal moeten afstaan.

Verder zullen door het verdwijnen van de concurrentie der Duitse stoomvaartlijnen de weinige overblijvende (waaronder de in 1916 gestichte Koninklijke Belgische Lloyd) het monopolie hebben van het verkeer over zee, waarvan wel deze maatschappijen zelf, doch geenszins handel en nijverheid in het algemeen kunnen profiteren. Voor handel en nijverheid zijn lage vervoerprijzen noodzakelijk en reeds voor de oorlog zagen sommige nijverheden uit Luikerland zich verplicht een deel van hun goederen langs de Maas en de kanalen over Rotterdam in en uit te voeren. Dit gevaar, zegt de Belgische schrijver Max Moussier, schijnt voor Antwerpen te ernstiger te worden, omdat men zich in Nederland druk bezig houdt met de kanalisatie van de Maas.

Uit deze korte beschouwing blijkt reeds, dat "het herstel van België" zeer ingewikkelde problemen opwerpt en vanzelfsprekend is het, dat in België de blik gericht werd op Frankrijk, aan wiens zijde niet alleen, maar ter wille van wie men zoveel geleden had.

Frankrijk zelf kan niet in België's economisch leven die plaats vervullen, welke vroeger Duitsland innam. Het heeft voldoende aan zijn eigen zeehavens en ook voor de binnenscheepvaart heeft het Antwerpen niet nodig.

Maar door deze oorlog, te vroeg wel eens de oorlog der mislukking genoemd, is Frankrijk nummer één geworden op het vasteland van Europa. Frankrijks prestige op de Balkan en in de beneden Donaulanden is voor Duitsland onaantastbaar geworden en het zal vermoedelijk ook in Rusland worden hersteld. Door het bezit van Elzas-Lotharingen wordt Frankrijk Rijnstaat en hierdoor zal het zowel op Zwitserland als Rijnafwaarts zijn invloed kunnen doen gelden, maar bovendien de beslissende stem kunnen uitbrengen hoe de Donau-Rijnverbinding tot stand zal komen. Door de oplossing van het vraagstuk, welke Straatsburg voorstaat, namelijk een Donau-Beneden-Bodenmeerkanaal, komt de verbinding tot stand tussen de stroomgebieden van west en midden Europa en wordt voor de toekomst de weg geopend van de Levant, Zwarte Zee, Roemenië, Servië enz. naar de Bovenrijn niet alleen, doch mede naar het binnenland van Zwitserland, naar de Rhône en de Middellandse Zee, naar het kanalenet van Elzas, Frankrijk en België, naar de Atlantische Oceaan en de Noordzee.

Frankrijk, dat reeds de ertslagen van Briey en Marokko bezit, krijgt die van Lotharingen en mogelijk van Luxemburg erbij en is bestemd om Europas rijkste land te worden.

Wij herhalen, Frankrijk zelf kan niet Duitslands vroegere plaats innemen in het economische leven van België, doch mocht het kunnen lukken, dat ook België Rijnstaat wordt, ten koste van Duitsland en Nederlands Limburg, dan zou België rechtstreeks de voordelen kunnen plukken van de vader der stromen en Antwerpen, door een kanaal met de Rijn verbonden, zich kunnen ontwikkelen als Rijnhaven ten koste van de oude mededinger Rotterdam.

Tegelijk daarmee zou Frankrijks wens, om zich door het bezit van de linker Rijnsoever te beveiligen tegen een later mogelijk weer tot macht gekomen Duitsland, vervuld worden.

Het maximumprogramma is inlijving van de gehele linker Rijnsoever tot aan de Nederlandse grens, het minimum, vorming van een bufferstaat, onder Frans protectoraat. Ter motivering van deze wens wordt aangevoerd de versterking van Duitsland door de aansluiting van Duits Oostenrijk.

Frankrijk en België staatkundig gescheiden (voorlopig?) doch economisch één, met Antwerpen als Rijnhaven, ziedaar het schone droombeeld in sommige Franse en Belgische kringen! En hoort daar niet als vanzelfsprekend de Scheldemondbij?

En juist daarin ligt ons behoud, dat niet meer Duitsland, doch Frankrijk, de mededinger van Engeland zal worden naar de wereldmarkt.

In de roes van de overwinning en de blik verduisterd door haat tegen Duitsland en sympathie voor de bondgenoten, wordt dit feit thans over het hoofd gezien door het grote publiek, doch zouden ooit Englands leidende staatslieden zozeer van de immer gevolgde politiek afwijken om het op Engeland gerichte pistool in gevaarlijke handen te geven?

De overwegingen, die Engeland ertoe geleid hebben om ons in 1813 onze koloniën terug te geven, waardoor Nederland een mogendheid is gebleven, wiens belangen niet uitsluitend op het vasteland lagen en waardoor ons belang ons steeds zou beletten om ons als vrijwilliger aan de zijde van Englands tegenstanders te scharen, zijn nog altijd van onverminderd gewicht.

Engeland weet te goed, dat het terug, gelijk door alle eeuwen heen, de "Influence of seapower" is geweest, die de overwinning in deze oorlog heeft mogelijk gemaakt, aan zijn toekomstige mededinger de Scheldemond met zulk een belangrijk achterland in handen te spelen, en daarmee de grondslag te leggen voor een Belgisch-Franse marinehaven van de allereerste rang.

Engeland, dat zelfs als de Volkenbond geboren wordt, door de constellatie van het Britse rijk, waarvan de integrerende delen over de hele wereld verspreid liggen, er niet in kan toestemmen, zijn vloot af te schaffen, zal zeker niet meewerken aan het tot stand komen van vredesbepalingen, die, wanneer wij nog niet de eeuwige vrede bereikt hebben, later voor de Britse heerschappij ter zee gevaar zouden kunnen gaan scheppen.

Moeten we dus enerzijds bouwen op de rechtvaardigheidszin van het Belgische volk, anderzijds zullen wij kunnen rekenen op het politieke inzicht der Engelse staatslieden.

En dan moeten wij van onze kant doen blijken, dat wij van ganser harte bereid zijn mee te werken aan het herstel van het vertrapte België, mits op een wijze die niet ten koste gaat van ons eigen land en onze eigen welvaart.

Nederland bezit vele vrienden in België en onze aldaar zo populaire minister-resident van Vollenhoven zal vermoedelijk niets liever

willen dan zich wijden aan de voorbereiding van het hervatten der werkzaamheden van de vroegere Hollands-Belgische commissie, die thans door de veranderde omstandigheden met meer vrucht haar opdracht zal kunnen vervullen tot heil van de beide broedervolken.

Nederland en België.

In ons avondblad van 16 dezer, laatste berichten, hebben wij het antwoord medegedeeld van de Nederlandse regering op de verklaring, die het Belgische ministerie van buitenlandse zaken in de Belgische pers gepubliceerd heeft naar aanleiding van de mededeling van het Nederlandse gezantschap te Brussel inzake de doortocht van Duitse troepen door Nederlands Limburg. Die verklaring van het Belgische ministerie van buitenlandse zaken is eveneens te vinden in het avondblad van de Nieuwe Rotterdamse Courant van 16 dezer. Belgische bladen van 18 dezer bevatten nu het hiervoor genoemde antwoord van de Nederlandse regering, die zij laten volgen door een beschouwing, die blijkbaar officieus is. De Etoile Belge plaatst er namelijk boven: "Antwoord van de Belgische regering", La Dernière Heure leidt de beschouwing met deze zin in: "Naar aanleiding van deze uiteenzetting van de Nederlandse regering maakt het agentschap Havas de volgende opmerkingen, waarschijnlijk aan officiële bronnen ontleend".

De beschouwing luidt als volgt:

Het is juist, dat de brief van de Nederlandse minister van buitenlandse zaken aan baron Fallon van 12 november een antwoord was op een Belgische nota van 4 oktober. In deze vroeg de Belgische regering de invrijheidstelling van de Belgische geïnterneerden in Nederland of, althans van sommige categorieën onder hen, rekening houdend met het feit, dat Nederland er niet in slaagde hen voldoende te voeden en dat, aan de andere kant de oorlogvoerenden

zelf besloten hadden van weerskanten de krijgsgevangenen te bevrijden, die langer dan 18 maanden in gevangenschap hadden doorgebracht, daar de overeenkomsten, welke het onderwerp regelen, nooit oorlogen van zulke lange duur voorzien hadden.

Op deze nota antwoordde de Nederlandse regering de 12^e november, dat ze zich vooraf bij de Duitse regering moest vergewissen of deze geen bezwaar had tegen de bevrijding der Belgische militairen in Nederland geïnterneerd, die dit land zouden wens te verlaten. Maar dezelfde dag, zonder voorafgaand overleg met, zonder vergunning van de regeringen der verbonden mogendheden stond de Nederlandse regering de doortocht door Limburg toe aan Duitse terugtrekkende troepen: dit verschil in houding heeft de Belgische regering in het licht gesteld. Het antwoord van Nederland rechtvaardigt het geenszins.

Bovendien, de bevrijding van de geïnterneerde militairen der bondgenoten, die zich in Nederland bevonden op het oogenblik van de wapenstilstand, kan niet vergeleken worden met de vergunning tot doortocht aan het terugtrekkende Duitse leger gegeven.

Wat de eerste betreft, de wapenstilstandsvoorwaarden duiden voldoende aan, dat de oorlogvoerende regeringen ten opzichte van hun invrijheidstelling overeenstemden, daar zij (de voorwaarden) zelfs het terugzenden van de "gevangenen" der bondgenoten uit Duitsland en Oostenrijk stipuleerden. Maar de bepalingen van de wapenstilstand stelden niet de wederkerigheid vast en beschikten (artikel twee), dat de Duitse troepen, die de bezette gebieden niet binnen de vastgestelde termijnen ontruimd zouden hebben, krijgsgevangen gemaakt zouden worden. Er is dus geen twijfel, dat de Nederlandse regering geen faciliteiten aan de Duitsers kon geven in verband met de ontruiming. Elke vergelijking tussen de doortocht

door Limburg en de invrijheidstelling van geïnterneerden moet "a priori" als niet aannemelijk afgewezen worden.

Tegen de Belgische inlijvingsplannen.

De koningin heeft telegrammen ontvangen van de vrouwen en meisjes van Axel, de R. K. Landbouwbond Spekholzerheide-Drievogels, afgevaardigden van geheel Limburg, samengekomen op 18 december te Sittard, de leden van de afdeling Maastricht van de R. K. onderwijzersbond en de kiesvereniging Nederland en Oranje te Axel, waarin gevoelens van trouw en aanhankelijkheid aan vorstin en vaderland worden uitgesproken.

Belgische geïnterneerden.

De te Arnhem verblijvende geïnterneerde Belgische militairen, ruim 150, zijn hedenmiddag naar Antwerpen vertrokken. Tevoren waren te Arnhem per extra trein uit verschillende plaatsen van Gelderland ruim 800 geïnteresseerden aangekomen, die samen met de te Arnhem verblijvenden naar België terugkeerden. De gehele trein, uit Belgische wagens bestaande, was met de Belgische vlaggen en mistletoe versierd. Op de wagens stonden allerlei opschriften, waarin dankbaar herinnerd werd aan het verblijf in Nederland. Honderden brachten op het station de Belgen een hartelijk afscheid.

Onze correspondent te Brussel schrijft:

Bij koninklijk besluit zijn de uit- en invoerverboden opgeheven en de grenzen van België weer opengesteld onder bepaalde voorwaarden. Voor vergunningen betrekking hebbende op alles wat levensmiddelen en kleding betreft, moet men zich wenden tot het Belgische ministerie van nijverheid, arbeid en bevoorrading; alle andere vergunningen worden gegeven door het ministerie van economische zaken.

België en Luxemburg.

Zurich, 20 december. Naar de Zürcher Morgenzeitung uit Parijs verneemt zal Frankrijk de inlijving van Luxemburg bij België niet belemmeren en een grensverbetering van België in het noorden en noordoosten bij de vredesconferentie voorstaan.

België en Luxemburg.

In antwoord op de rede van de minister-president van het Groothertogdom Luxemburg bij een bezoek van de koning der Belgen aan Arlon zegde de koning:

"Het Belgische volk wist, dat het strijdend en lijdend, tegelijk met zijn eigen vrijheid, die van uw kleine land, dat evenzeer door de vijand in strijd met alle rechten was bezet, verdedigde. Evenmin als het gemeenschappelijk verleden zal België ooit de vriendschap vergeten, die de Luxemburgers het gedurende de oorlog betoonden, de weldadigheid van welke zij blijk gaven in ons ongeluk en het beeld, dat de zonen van Luxemburg schouder aan schouder met onze soldaten op het slagveld vergoten.

In de bevoorrechte positie, waarin het door de overwinning en het vertrouwen der mogendheden is geplaatst, zal België, zo het Luxemburgse volk zijn hulp verzoekt, niets nalaten om het te steunen in de verdediging van zijn morele en materiële belangen".

België's herstel.

Reuter seint uit Brussel:

Vertegenwoordigers van fabrieken van stoffen voor matrassen, gordijnen, dekens en andere artikelen van dergelijke aard, een der belangrijkste Belgische takken van nijverheid, hebben vergaderd ter

bespreking van de noodzakelijkheid om zich te verenigen, teneinde de katoennijverheid in België te doen herleven. Na langdurige beraadslagingen is besloten een coöperatieve maatschappij op te richten, met medewerking van de regering, een kantoor te stichten voor de aankoop van grondstoffen en de verkoop van fabrieken.

Belgische scheepvaart.

Havas-Reuter seinde gisteren uit Brussel:

De kamer heeft het wetsontwerp betreffende de vergunningen voor de zeescheepvaart aangenomen.